

BÖLÜM 2.3.

Çocukluk Çağı Dil ve Biliş Değerlendirmesinde Kullanılan Testler

Ayşegül YILMAZ¹

Bu bölümde çocukluk çağı dil ve biliş değerlendirmesinde sıklıkla kullanılan testler hakkında bilgi verilecektir. İlk olarak biliş testleri ile başlanacak ver ardından dil-iletişim, konuşma testleri ile devam edilecektir.

Renkli Raven Progresif Matrisler Testi (RRPM)

John Carlyle Raven tarafından ilk olarak “The Progressive Matrices” adıyla 1936 yılında İngiltere’de geliştirilen test, farklı kültür ve etnik gruplardaki çocuk ve yetişkinlerde uygulanabilen evrensel bir zeka testidir. Test ilk olarak Standart Progresif Matris (Standard Progressive Matrices: SPM) olarak yayınlanırken daha sonra Renkli Progresif Matrisler (Colored Progressive Matrices Test: CPM) ve İleri Progresif Matris (Advanced Progressive Matrices Test: APM) olmak üzere 2 alt test daha eklenmiştir (1). Bu üç testin kullanımları güçlük derecesine göre değişebilmektedir örneğin; SPM daha düşük puan alabilecek çocuk, yaşlı veya engelli grup için geçerliken; APM ileri yetenek düzeyinde kullanılmaktadır. Kültürden ve dilden bağımsız olması nedeniyle farklı cinsiyet, etnik köken ve sosyoekonomik alt yapıya sahip çocuklarda uygulanabilir (2). RRPM 12’şerli 3 set olmak üzere toplam 36 parçadan oluşur. Bunlar A, AB ve B olarak adlandırılmıştır (Resim 1). Her doğru cevaba 1 puan verilir. Doğru cevaplar toplanır ve toplam puanlar yorumlanır. Matrisler, küçük çocuklardan geriatrik popülasyona kadar uygulanabilen bir yapıdadır (2). Türkiye de 4-6

¹ Öğr. Gör., Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, ylmzysgl@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-1864-6235

Kaynaklar

1. Gücyeter S. *Türkiye'de Üstün Yeteneklileri Tanılama Araştırmaları ve Tanılamada Kullanılan Ölçme Araçları*. *Turkish Journal of Education*; 2016; 5(4): 235-254.
2. Raven J, Raven JC, Court H. *Coloured progressive matrices*. USA: Harcourt Assessment; 1998.
3. Korkmaz M, Kargın T, Bildiren A. *Renkli Progresif Matrisleri Testi'nin 4-6 Yaş Aralığında Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması*. *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*; 2017; 7(1): 19 – 37.
4. Karakaş S, Erdoğan E, Sak L, Soysal AŞ, Ulusoy T, Ulusoy İY, Alkan S. *Stroop Testi TBAG Formu: Türk kültürüne standardizasyon çalışmaları, güvenilirlik ve geçerlik*. *Klinik Psikiyatri*; 1999; 2(2): 75-88.
5. Karakaş S, Doğutepe Dinçer E.(2011). *BİLNOT Bataryası El Kitabı: Nöropsikolojik Testlerin Çocuklar için Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları: BİLNOT- Çocuk (Cilt 1)*. İstanbul: Nobel Tıp kitabevleri; 2011.
6. Erişim adresi: <https://www.kemalarikan.com/wp-content/uploads/2017/04/stroop-test-hayvan-testi.jpg> (Erişim tarihi: 1 Temmuz 2023)
7. Emek Savaş DD, Yerlikaya D, Yener GG, Tanör ÖÖ (2019). *Stroop Testi Çapa Formu'nun Geçerlik-Güvenirlik ve Norm Çalışması*. *Türk Psikiyatri Dergisi*; 2019.
8. Ergül C, Çağla ÖY, Ergül D. *5-10 Yaş Grubu Çocuklara Yönelik Geliştirilmiş Çalışma Belleği Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği*. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*; 2018; 14(2): 187-214. doi:10.17244/eku.427280
9. Alp E, Özdemir B. *Çocuklarda Akıcı Zekanın (Gf) Bilgi İşleme Hızı, Kısa Süreli Bellek Ve Çalışma Belleği Kapasitesi İle İlişkisi*. *Türk Psikoloji Dergisi*; 2007; 22 (60): 1-15.
10. Kesikçi H, Amado S. *Okuma güçlüğü olan çocukların fonolojik bellek, kısa süreli bellek ve WISC-R ölçeği puanlarına ait bir inceleme*. *Türk Psikoloji Dergisi*; 2005; 20(55): 99-110.
11. De Renzi E, Vignolo LA. *The Token Test: A Sentence Test To Detect Receptive Disturbances in Aphasics*. *Brain*; 1962; 85: 665-678.
12. Türkyılmaz MD, Belgin E. *Reliability, validity, and adaptation of Computerized Revised Token Test in Normal Subjects*. *The Journal of International Advanced Otolaryngology*; 2012; 8(1): 103.
13. Ergen G. *Afazi değerlendirme testi'nin farklı dil testleriyle korelasyonunun incelenmesi ve token testi'nin standardizasyonu, geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. *Yüksel Lisans Tezi; İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*; 2019.
14. De Renzi E, Faglioni P. *Normative Data And Screening Power Of A Shortened Version Of The Token Test*. *Cortex*; 1978; 14(1): 41-49.
15. McGhee RL, Ehrler DJ, DiSimoni F. *Token Test for Children (TTFC-2)*. Austin, TX: Pro-Ed; 2007.
16. Heaton RK. *Wisconsin Card Sorting Test Manual*. *Psychological assessment resources*; 1981.
17. Yalçın K, Karakaş S. *Wisconsin Kart Eşleme Testi Performansında Gelişimin Niceliksel Ve Niteliksel Etkileri*. *Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*; 2007; 14(1): 24-32.
18. Hamsher KDS, Benton AL, Digre K. *Serial digit learning: Normative and clinical aspects*. *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology*. 1980; 2(1): 39-50.
19. Karakaş HM, Karakaş S. *Sayı dizisi öğrenme testinin yol açtığı frontal kortikal aktivasyonlar: fMRG paternleri*. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 2001; 4(2):79-86.
20. Ross-Swain D. *RIPA-P: Ross Information Processing Assessment, Primary*. Austin, TX: Pro-Ed, 1999.
21. Yazıcıoğlu K, Coşkun H, Dinçer Ü, Yılmaz B. *Ross Bilişsel Fonksiyon Değerlendirme Testinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması*. *Türk Fiz Tıp Rehab Derg*. 2005;51(2):45-49
22. Özcebe E, Belgin E. *Assessment of information processing in children with functional articulation disorders*. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*. 2005; 69(2): 221-228.
23. Shin MS, Park SY, Park SR, Seol SH, Kwon JS. *Clinical and empirical applications of the Rey-Osterrieth complex figure test*. *Nature protocols*. 2006; 1(2): 892-899.

24. Varan ÖE, Tanör ÖÖ, Gürvit İH. Rey karmaşık figür testi ve tanıma uygulaması (RKFT-T): Bir yetişkin Türk örnekleme üzerinde norm belirleme çalışması. *Türk Nöroloji Dergisi*. 2007; 13(6): 387-394.
25. Meyers JE, Meyers KR. Rey complex figure test under four different administration procedures. *The Clinical Neuropsychologist*. 1995; 9(1): 63-67.
26. Bernstein JH, Waber DP. Developmental scoring system for the Rey-Osterrieth complex figure: DSS ROCF. *Psychological Assessment Resources*; 1996.
27. Delis DC, Kramer JH, Kaplan E, Ober BA. *California Verbal Learning Test-Assessment*. 1987.
28. Güner Sargın, A. Wisc-R zeka ölçeği ile California sözel öğrenme testi (çocuk versiyonu) (CSÖT-Ç) ve Rey Karmaşık Figür Testinin ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2010.
29. Lezak M. *Neuropsychological Assessment*. Newyork: Oxford University Press; 1995.
30. Kandemir M, Örnek İ, Kirbaş D. İnfratentöriyal İnnemelerde Kognitif Etkilenme. *Turkish Journal of Neurology/Türk Noroloji Dergisi*. 2009; 15(4).
31. Reitan RM, Wolfson D. The Trail Making Test as an initial screening procedure for neuropsychological impairment in older children. *Arch Clin Neuropsychol*. 2004;19:281-288.
32. Corrigan JD, Hinkeldey NS. Relationships between parts A and B of the Trail Making Test. *Journal of clinical psychology*. 1987; 43(4): 402-409.
33. Cangöz B, Karakoç E, Selekler K. İz Sürme Testi'nin 50 yaş üzeri Türk yetişkin ve yaşlı örnekleme için standardizasyon çalışması. *Türk Geriatri Dergisi*. 2007; 10(2): 73-82.
34. Reitan RM. Trail making test results for normal and brain-damaged children. *Perceptual and motor skills*. 1971; 33(2): 575-581.
35. Schear JM, Sato SD. Effects of visual acuity and visual motor speed and dexterity on cognitive test performance. *Archives of Clinical Neuropsychology*. 1989; 4(1): 25-32.
36. Holzer JC, Gansler DA, Moczynski NP, Folstein MF. Cognitive functions in the informed consent evaluation process: a pilot study. *J Am Acad Psychiatry Law*. 1997;25(4):531-40.
37. Arbuthnott K, Frank J. Trail making test, part B as a measure of executive control: validation using a set-switching paradigm. *Journal of clinical and experimental neuropsychology*. 2000; 22(4): 518-528.
38. Kılıç BG, Irak M, Koçkar Aİ, Şener Ş, Karakaş S. İşaretleme Testi Türk Formu'nun 6-11 Yaş Grubu Çocuklarda Standardizasyon Çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 2002; 5(4): 213-228.
39. Weintraub S, Mesulam MM. Right cerebral dominance in spatial attention: Further evidence based on ipsilateral neglect. *Archives of neurology*. 1987; 44(6): 621-625.
40. Matier K, Wolf LE, Halperin JM. The psychometric properties and clinical utility of a cancellation test in children. *Developmental neuropsychology*. 1994; 10(2): 165-177.
41. Karakaş S. BİLNOT bataryası el kitabı: Nöropsikolojik testler için araştırma ve geliştirme çalışmaları. Ankara: Dizayn Ofset; 2004.
42. Spreen O, Strauss E. *A compendium of neuropsychological tests: Administration, norms, and commentary*. Oxford University Press; 1991.
43. Folstein MF, Folstein SE, McHugh PR. "Mini-mental state": a practical method for grading the cognitive state of patients for the clinician". *J Psychiatr Res*. 1975; 12: 189-198.
44. Molloy DW, Standish TI. A guide to the standardized Mini-Mental State Examination. *International psychogeriatrics*. 1997; 9(S1): 87-94.
45. Babacan-Yıldız G, Ur-Özçelik E, Kolukısa M, Işık AT, Gürsoy E, Kocaman G, Çelebi A. Eğitimsizler için modifiye edilen Mini Mental Testin (MMSE-E) Türk Toplumunda Alzheimer Hastalığı tanısında geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 2016; 27(1): 41-46.
46. Güngen C, Ertan T, Eker E, Yaşar R, Engin F. Standardize mini mental test'in Türk toplumunda hafif demans tanısında geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 2002; 13(4): 273-281.

47. Yalın A, Karakaş S. Görsel İşitsel Sayı Dizisi Ölçeği A Formunun bir Türk çocuk örnekleminde güvenilirlik, geçerlik ve standardizasyon çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*. 1994; 9(32): 6-14.
48. Koppitz EM. *The Visual Aural Digit Span Test*. New Yrk: Grune and Station; 1977.
49. Koppitz, EM. *The Visual Aural Digit Span Test: A Normative Study fort he 7th Graders*. *Journal of Learning Disabilities*. 1981;14(2):93-5.
50. Akoğlu G, Acarlar F. Investigation of Turkish Nonword Repetition List for 3-9 Years Children, *Education and Science* 2014; 39(173): 13-24.
51. Tercan EA, Ergin HK, Amado S. Okuma güçlüğü yaşayan çocuklarda çalışma belleğinin fonolojik depo açısından incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*. 2012; 27 (69):65-75.
52. Karakaş S, Yalın A. Görsel İşitsel Sayı Dizileri Testi B Formu. Ankara: Medikomat; 1993.
53. Karakaş S, Er N, Tavat B. Görsel İşitsel Sayı Dizileri Testi B Formunun yaşlı ve ileri yaşlı grupları üzerindeki standardizasyon çalışması. İçinde: Topsever Y, Gürengeli M (Ed.) VIII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları; 1994. S. 1-12.
54. Goodglass H, Kaplan E. *Boston diagnostic aphasia examination booklet*. Lea & Febiger; 1983.
55. Cangoz B, Karakoc E, Selekler K. Saat Çizme Testinin 50 yas ve üzeri Turk yetiskin ve yasli orneklemi uzerinde norm belirleme ve gecerlik-guvenirlik calismalari. *Turkish J Geriatrics*. 2006; 9: 136-42.
56. Gündüz H, Gündüz GB, Kaya H, İnal Ö, Gülveren H, Tavat BC. İz Sürme Testi, Artırılmış İpuçlu Hatırlama Testi ve Saat Çizme Testi'nin 6-18 Yaş Türk Örneklemini için Norm Belirleme Çalışması. *Nöropsikiyatri Arşivi*. 2021;58(4): 314-320.
57. Shulman KI, Shedletsky R, Silver IL. The challenge of time: clock-drawing and cognitive function in the elderly. *Int J Geriatr Psychiatry*. 1986;1:135-140.
58. Shulman KI. Clock-drawing: is it the ideal cognitive screening test? *Int J Geriatr Psychiatry*. 2000;15:548-561.
59. Manos PJ, Wu R. The ten point clock test: a quick screen and grading method for cognitive impairment in medical and surgical patients. *Int J Psych Med*. 1994;24:229-244.
60. Gündüz H, Baykuzu Gündüz G, Kaya H, İnal Ö, Gülveren H, Cangöz Tavat B. İz Sürme Testi, Artırılmış İpuçlu Hatırlama Testi ve Saat Çizme Testi'nin 6-18 Yaş Türk Örneklemini için Norm Belirleme Çalışması, *Arch Neuropsychiatry*. 2021;58:314-320.
61. Erden G, Uluç S. Saat Çizme Testinin Çocuk ve Ergenler için Gelişimsel ve Klinik Gösterge Olarak Kullanımı. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*. 2022; 9(1): 112 - 134. 10.31682/ayna.922888
62. Harris DB. Children's drawings as measures of intellectual maturity. *Studies in Art Education*. 1964;6(1):49-51.
63. Baraheni N, Heidarbady S, Nemati S, Ghojzadeh M. Goodenough-harris drawing a man test (GHDAMT) as a substitute of ages and stages questionnaires (ASQ2) for evaluation of cognition. *Iranian journal of child neurology*. 2018;12(4):94.
64. Özer S. Türk örnekleminde bir adam Çiz testi: Cinsiyet ve sosyoekonomik düzeyin etkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 2009;16 (2): 93-102.
65. Kağıtçıbaşı Ç, Biricik D. Bir İnsan Çiz Testi" sonuçlarının nesiller ve cinsiyetler arası karşılaştırılması: 33 yıl sonra. *Türk Psikoloji Dergisi*. 2013; 28(72): 36-43.
66. Okaylı M. Okul öncesi dönem (5-6 yaş) ve ilkokul dönemi (7-9 yaş) çocuklarında insan figürü çizimindeki gelişimin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü); 2015.
67. Uçman P. A normative study of the Goodenough-Harris test on a Turkish sample. İçinde: L. J. Cronbach ve P. J. D. Drenth, (Ed.), *Mental tests and cultural adaptation*. Mouton: The Hauge. 1972; S. 365-374.
68. Özer S. Relationship of Bender Gestalt developmental scores and human drawing developmental scores in a sample of Turkish preschool children. *School Psychology International*. 2009; 30(2): 137-147.

69. Gioia GA, Isquith PK, Guy SC, Kenworthy L. BRIEF® Behavior Rating Inventory of Executive Function, *Child Neuropsychology*. 2000;6(3): 235-238.
70. Batan SN, Öktem-Tanör Ö, Kalem E. (2011). Reliability and validity studies of Behavioral Rating Inventory Of Executive Function (BRIEF) in a Turkish normative sample. *Elementary Education Online*. 2011; 10(3).
71. Gökler B, Öktem-Tanör F, Çengel Kültür E. (2009). Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) in Early Childhood. Unpublished Project Report, (107S437). 2009.
72. Karaduman BD. Dikkat toplama eğitim programının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin dikkat toplama düzeyi, benlik algısı ve başarı düzeylerine etkisi. Ankara: Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2004.
73. Brannigan GG, Dekker SL. *Bender-Gestalt II Examiner's Manual*. Rolling Meadows, IL; Riverside Publishing; 2003.
74. Uluç S, Gülüm İV, Çalçır M. (2012). Bender-Geştalt Görsel Motor Koordinasyon Testi-II'nin (BGT-II) Global, Koppitz ve Geri Çağırma Puanlamaları İçin Yargıcılar Arası Güvenirliğin Değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 2012; 15(2): 71-79.
75. Uluç S, Öktem F. Bender geştalt testi-II (BG-II) ve beton görsel bellek testi-V'in (BGBT-V) 6-16 yaş norm çalışması. TÜBİTAK Projesi (No: 110K383); 2011.
76. Ergin T. Bilişsel Değerlendirme Sistemi (Cognitive Assessment System-CAS) beş yaş çocukları üzerinde geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışması. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul; 2003.
77. Ateş NA, Günhan N. Konuşma Sesi Bozukluğu Olan ve Olmayan Çocukların Dil ve Bilişsel Gelişimlerinin İlişkisi. *Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi*. 2020; 3(3): 241-269.
78. Eroğlu S. Hafif kognitif bozukluk hastaları ile sağlıklı yaşlılarda işitsel olay ilişkili potansiyeller ve nöropsikolojik testlerin kesitsel olarak incelenmesi (Doktora Tezi, DEÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü); 2012.
79. Tumas A. *Effects of Age and Education to Performance in Some Frontal Lobe Tests in Normal Subjects*. Unpublished Master Thesis, Istanbul University Institute of Social Sciences, Istanbul, 1997.
80. Kalafatoğlu P. Alzheimer hastalığında sözel akıcılık becerilerinin incelenmesi, Yayınlanmamış YL Tezi, Anadolu Üniversitesi; 2015.
81. Karaca E. Frontotemporal lobar dejenerasyon hastalarının sözel akıcılık becerilerinin incelenmesi. Yayınlanmamış YL Tezi, Anadolu Üniversitesi; 2015.
82. Lin Y. *Verbal Fluency Tasks in Dementia: Effects of Cognition, Education, and Gender*. 2013.
83. Tunçer AM. Türkçe Konuşan Yetişkin Popülasyonun Sözel Akıcılık Becerilerinin Yaş, Eğitim ve Cinsiyete Göre İncelenmesi ve Sözcük Normlarının Oluşturulması, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Dil ve Konuşma Terapistliği ABD, Eskişehir, Türkiye; 2011.
84. Weakley A. *Analysis of Verbal Fluency in Amnesic and Non-Amnesic Mild Cognitive Impairment*. Washington; 2012.
85. Haugrud N. *Describing Change in Normal Aging and Early-Stage Dementia Using Measures of Verbal Fluency*, University of Saskatchewan; 2012.
86. Williams J, Rickert JV, Hogan J, Zolten, AI et al. (1995). *Children's Color Trails*. *Archives of Clinical Neuropsychology*. 1995;10 (3): 211-223.
87. Llorente AM, Williams J, Satz P, D'Elia LF. *Children's Color Trails Test professional manual*. Lutz, FL: Psychological Assessment resources; 2003.
88. Güven S, Topbaş S. Erken Dil Gelişimi Testi-Üçüncü Versiyonu'nun (Test of Early Language Development-) Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Ön Çalışması. *International Journal of Early Childhood Special Education*. 2014; 6(2).

89. Topbaş S, Güven S. *Türkçe Okulçağı Dil Gelişimi Testi-TODİL (Test of Language Development-Fourth Edition: Turkish Version)*. Ankara: Detay Yayıncılık; 2017.
90. Özekes M. *Peabody Resim Sözcük Testi 3 01 3 12 Yaş Aralığı İzmir Bölgesi Standardizasyonu Çalışması*. *Ege Eğitim Dergisi*. 2013; 14(1): 90-107.
91. Crystal D, Fletcher P, Garman M. *The Grammatical Analysis of Language Disability*, London: Edward Arnold; 1976.
92. Topbaş S, Cangökçe-Yaşar Ö, Ball MJ. *LARSP for Turkish (TR-LARSP)* In: Ball, MJ, Crystal D, Fletcher P (ed) *Assessing Grammar: The Languages of LARSP*. UK: *Multilingual Matters*; 2012.
93. Crystal, D. *Profiling Linguistic Disability*. London: Edward Arnold Publishing; 1982.
94. Aksu-Koç A, Acarlar F, Küntay A, Maviş İ, vd. *Türkçe iletişim gelişimi envanteri (TİGE) el kitabı*. Ankara: Detay Yayıncılık; 2019.
95. Çiyiltepe M, Orberk, M. *The Acquisition of Verb and Verb Particles A Psycholinguistic Approach*. *The British Journal of Developmental Disabilities*. 2010; 56(111):137-145.
96. Juhasz CR, Grela, B. *Verb Particle Errors in Preschool Children With Specific Language Impairment*. *ASHA CICSD Journal*. 2008; 35.
97. Çiyiltepe M, Nişan T, Akın-Şenkal Ö. *Motor Konuşma Bozukluklarına Pratik Yaklaşım Çocukluk Çağı Motor Konuşma Bozukluklarında Resim Tarifinin Tanılamadaki Yeri, İstinye Üniversitesi Bitirme Projesi (yayın aşamasında)*; 2023.